

Anne Hännestrand

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Bo Lagerkrantz (SD) om ordförandebeslut

Ärende

Den 22 mars 2021 (§ 49) väckte Bo Lagerkrantz (SD) en motion i kommunfullmäktige med förslag om att riktlinjer och mall för ordförandeslut, samt principer om samråd med, eller information till, oppositionen ska fastställas av fullmäktige.

Kommunledningskontoret har analyserat majoriteten av de ordförandebeslut som fattats under pandemin. Kommunledningskontoret har funnit att det inte föreligger sådana brister i ordförandebesluten som motionären anför.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

I ärenden som utgör beredning av motioner lägger kommunstyrelsens ordförande förslag till beslut.

Förslagen i motionen

Motionären har föreslagit att kommunfullmäktige beslutar om riktlinjer och mall för ordförandebeslut samt principer om samråd med, eller information till, oppositionen.

Kommunledningskontorets utredning

Med *ordförandebeslut* menas i detta tjänsteutlåtande beslut som fattats med stöd i 6 kap. 39 § kommunallagen (2017:725).

Gällande rätt

Av 6 kap. 39 § kommunallagen framgår

- att en nämnd får uppdra åt ordföranden, eller en annan ledamot som nämnden har utsett,
- att besluta på nämndens vägnar i ärenden som är så brådskande att nämndens avgörande inte kan avvaktas.

Fortsättningsvis kallas den sista punkten *motivering av brådskan* i detta tjänsteutlåtande.

Anne Hännestrand

Av 6 kap. 40 § kommunallagen framgår att beslut som avses i 39 § ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde.

En förutsättning för att kunna ta ett ordförandebeslut, enligt förarbetena, är

- att nämndens avgörande inte kan avvaktas och
- att ärendet måste avgöras.¹

Vad som är att anse som ett brådskande ärende får avgöras från fall till fall.² Någon begränsning av möjligheten att delegera med hänsyn till ärendets beskaffenhet finns inte.³

Analysen

Kommunledningskontoret har gått igenom majoriteten⁴, sammantaget åttioåtta (88) stycken⁵, av kommunens ordförandebeslut som fattats med stöd i 6 kap. 39 § kommunallagen, under perioden den 1 januari 2020 - 1 maj 2021. De flesta besluten har tagits på grund av covid-19.

Är besluten enhetliga?

- Alla beslut, utom ett, är skrivet på kommunens brevpapper. Alla beslut, utom ett, har rätt typsnitt för text och rubrik.⁶ Ärendemeningen (rubriken på dokumentet) i besluten är tydlig och konkret. Ibland är ärendemeningen något lång.
- 78 av de 88 besluten har huvudrubriksättningen⁷:
 - *Beslut*
 - *Skäl för beslutet*
- 6 av de 88 besluten har istället huvudrubriksättningen⁸:
 - *Ärende*
 - *Beslut*

¹ Prop. 2016/17:171 s. 378.

² Högsta förvaltningsdomstolens dom 2016 ref. 74.

³ Prop. 2016/17:171 s. 378 och Högsta förvaltningsdomstolen 2016 ref. 74. Möjligheterna att delegera enligt 6 kap. 39 § kommunallagen begränsas inte heller av 6 kap. 38 § 1-4 (HFD 2016 ref. 74).

⁴ Det har i systemet inte varit möjligt att söka på kategori *ordförandebeslut*, utan besluten har tagits fram för hand. Därtill; Byggnadsnämnden har under sommaren 2020 genom beslut förelagt flera fastighetsägare att byta entrédörr. Då det uppdagades att besluten varit uppenbart felaktiga och hade ställts till fel personer upphävdes besluten genom ordförandebeslut. Dessa ordförandebeslut har inte beaktats i detta tjänsteutlåtande. // Utbildningsnämnden har den 3 februari 2021 § 6 beslutat att bildningsdirektören under vissa förutsättningar kan ta beslut. De beslut som bildningsdirektören tagit har inte beaktats i detta tjänsteutlåtande. // Beslut av ordföranden som tagits på annan grund än 6 kap. 39 § kommunallagen har inte tagits med.

⁵ Av de 88 besluten har 13 beslut tagits av ordföranden i kommunstyrelsen, 24 beslut tagits av ordföranden i kultur- och fritidsnämnden, 26 beslut tagits av ordföranden i socialnämnden, 23 beslut tagits av ordföranden i utbildningsnämnden, 1 beslut tagits av ordföranden i byggnadsnämnden och 1 beslut tagits av ordföranden i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

⁶ I något enstaka beslut avviker radavståndet.

⁷ Ibland i förening med andra rubriker och/eller underrubriker.

⁸ Ibland i förening med andra rubriker och/eller underrubriker.

Anne Hännestrand

- 4 ärenden rör yttranden till förvaltningsrätten och beslut om bygglov, vilka har andra rubriker som *Inställning*, *Inhibition*, *Avgift*.
- Motiveringen av brådskan⁹, kommer antingen först under rubriken *Beslut*, eller sist i dokumentet, eller på båda ställena. Nämnderna gör olika, och ibland skiljer det sig från beslut till beslut inom en nämnd.

Enhetligheten bedöms vara god, med tillägg

- att huvudrubriksättningen skulle kunna fastställas för samtliga nämnder i mall och,
- att motiveringen av brådska skulle kunna anges på ett och samma ställe för samtliga nämnder i mall.

Motiveras brådskan i besluten?

Det finns inte något krav på att brådskan¹⁰ måste motiveras i besluten, men detta kan emellertid vara lämpligt.

- 55 beslut innehåller en välmotiverad brådska.¹¹
- 32 beslut innehåller en mer återhållsam – dock rättsligt acceptabel – motivering av brådskan, till exempel med hänvisning till 6 kap. 39 § kommunallagen som förutsätter brådska.¹²
- Ett (1) beslut innehåller inte någon motivering av brådska.¹³

Motiveringen av brådska bedöms vara god, med tillägg

- att det går att höja nivån på motiveringen av brådskan ytterligare, vilket skulle kunna stödjas i mall.

Risk- och konsekvensbedömning

Kommunledningskontoret vill särskilt understryka att inga åtgärder bör införas som fördröjer eller försvårar processen att ta ordförandebeslut. Om åtgärder införs som fördröjer och försvårar processen att ta ordförandebeslut kan det i förlängningen leda till att kommunen inte klarar av att leverera brådskande beslut i tid. Klarar kommunen inte av att leverera beslut i tid kan det få alla

⁹ Jfr. 6 kap. 39 § kommunallagen

¹⁰ Jfr. 6 kap. 39 § kommunallagen

¹¹ Ett exempel på det finns i ordförandebeslut den 2 december 2020, SN 2020/0072. ”Detta beslut fattas av socialnämndens ordförande med stöd av 6 kap. 39 § kommunallagen och punkten G.1.3 i socialnämndens delegationsordning. Socialnämndens nästkommande sammanträde kan inte avvaktas då remissen av föreskrifterna inkom till kommunen strax före klockan 11 idag och yttrande ska avges senast klockan 10 den 3 december. Förfrågan från Sveriges Kommuner och Regioner om ett tillfälligt förbud inkom igår vid 20-tiden och yttrande ska [avges] senast klockan 17 idag.”

¹² Ett exempel på det finns i ordförandebeslut den 9 april 2020, KFN 2020/0049.

”Detta beslut fattas av utbildningsnämndens ordförande med stöd av 6 kap. 39 § kommunallagen och punkten A i kultur- och fritidsnämndens delegationsordning.”

¹³ Delegationsbeslut den 11 maj 2020, SN, ”[...] hitta lösningar inför sommaren.”

Anne Hännestrand

möjliga negativa konsekvenser, till exempel kommunala, rättsliga, ekonomiska, hälsovådliga och sociala.

Motionärens förslag

Bör fullmäktige besluta om riktlinjer?

Förutsättningarna för ordförandebeslut är tydliga, läs vidare om gällande rätt i detta tjänsteutlåtande sid 1-2. Kommunledningskontoret har funnit att ordförandebesluten inte innehåller sådana brister som föranleder en riktlinje. Det finns inte heller något hinder mot att ha en riktlinje, så länge de föreslagna åtgärderna i motionen inte fördröjer eller försvårar processen att ta ordförandebeslut. Nämnderna beslutar om det som rör förvaltningen, och om sina delegationsordningar.¹⁴

Bör fullmäktige besluta om mall?

Kommunledningskontoret har funnit på detaljnivå att motiveringen av brådskan skulle kunna anges på ett och samma ställe, att huvudrubriksättningen skulle kunna fastslås för alla nämnder och att det går att höja nivån på motiveringen av brådskan. Kommunledningskontoret bedömer att detta skulle kunna stödjas i mall.

Det är emellertid tveksamt om framtagande av mall är ett sådant beslut av principiell beskaffenhet eller större vikt som ska tas i fullmäktige.¹⁵ Det kan rymmas inom kommunstyrelsens samordnande ansvar att enhetlig mall tas fram.¹⁶ Kommunledningskontoret arbetar, inom ramen för sin ordinarie verksamhet, med en översyn av styrande dokument i vilket framtagande av mallar ingår.

Bör fullmäktige besluta om samråd med, eller information till, opposition?

Det är ordföranden, inte nämnden, som fattar ordförandebeslut. Besluten ska enligt lag anmälas till nämndens nästa sammanträde.¹⁷

Kommunledningskontoret finner att samråd med, eller information till, opposition innan ordförandebeslut tas, skulle kunna leda till att beslutsfattandet fördröjs eller försvåras i ett redan akut skede. Detta kan leda till att kommunen inte klarar av att leverera beslutet i tid, med alla möjliga negativa konsekvenser till följd.

Ett alternativ vore att distribuera beslutet till ledamöterna efter att beslutet tagits och expedierats. En sådan åtgärd medför visst dubbelarbete då besluten

¹⁴ Jfr. 6 kap. 3 § kommunallagen

¹⁵ Jfr. 5 kap. 1 § kommunallagen

¹⁶ Jfr. 6 kap. 1 § kommunallagen

¹⁷ Jfr. 6 kap. 40 § kommunallagen

Anne Hännestrand

enligt lag ska anmälas till nämndens nästa sammanträde. Det är nämnderna som beslutar om sina delegationsordningar.¹⁸

Ekonomiska konsekvenser

Kommunledningskontoret lämnar i ärendet inte något förslag till beslut. En åtgärd om att ta fram mall kan dock hanteras inom satta budgetramar och ordinarie uppdrag.

Johan Lindberg
Kommundirektör

Johan Nordenmark
Administrativ chef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Bo Lagerkrantz (SD) om ordförandebeslut
2. Kommunstyrelsens ordförandes förslag till beslut
3. Motionen

¹⁸ Jfr. 6 kap. 3 § kommunallagen